

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorako.

Oglaš se računa po tarifu v petici; za naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vestic. Poslana, osmrtnice in javnozabvalne, domači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema upravitelco ulica Molino piccolo hit. 3. II. nadst. Odprte reklamacije so prosto poštnine.

V edinosti je moč.

+ Grof Taaffe.

Izvojevan je hudi in trdovratni boj med življenjem in smrtjo. Podleglo je pozemsko življenje in zmaga je smrt. Kakor je usojeno vsem nam, tako je moral grof Taaffe plačati beli ženi dolžni tribut.

Po poročilih, ki so dohajala zadnje dni s posestva Taaffe-ovega v Nalžovu na Češkem, pričakovati je bilo sicer katastrofe sleherni trenotek, vendar pa smo uverjeni, da je vest o smrti grofa Taaffe-a povzročila sočutje in gibanje po vsem političnem svetu: na strani prijateljev in nasprotnikov, v prvi vrsti seveda v državi avstrijski, a tudi izven mej te države.

Kako bi bilo tudi mogoče drugače, saj je grof Taaffe-a javno delovanje tesno spojeno z novejšo zgodovino političnega in parlamentarnega življenja avstrijskega, saj je oseba Taaffe-ova pritiakala svojo signaturo lepi dobi trinajstletnega ministriovanja.

Grof Taaffe je bil dvakrat ministerski predsednik in trikrat minister za notranje stvari: 1867. je bil začetek ministriovanja Taaffe-a, 1893. v mesecu oktobru pa konec.

Grof Taaffe je bil avstrijskim Slovanom kolikor toliko simpatičen že po svojem odstopu od ministerskega predsedništva v letu 1870., ko se je — v družbi s tovarišema dr. om Bergerjem in grofom Potockim — v posebni spomenici do cesarja uprl nazorom nemške liberalne in „ustavoverne“ večine v takozvanem „meščanskem ministerstvu“ o rešenju galskega in češkega vprašanja. Manjšina je bila za pravico in za sporazumljenje, večina za krivico in proti sporazumljenju. Po konstitucionalnem načelu morala je zmagati večina in naravna posledica temu je bila ta, da se je morala manjšina umakniti. Po padcu meščanskega ministerstva v istem letu prevzel je Taaffe zopet ministerstvo za notranje stvari v kabinetu, kojemu je predsedoval grof Potocki. Na tem mestu je ostal do prihoda ministerstva Hohenwartovega v letu 1871.

Tu je sledil dolg presledek v ministriovanju pok. Taaffe-a. Od leta 1871. do 1879. Velikanski prevrat, ki se je zvršil v tej dobi, poznan je vsakomur, ki se bavi s političnimi dogodki.

Liberalna nemška stranka je prišla zopet na krmilo in do tolike moči, kakoršne ni imela nikdar poprej: zdelo se je, da jej je zagotovljeno gospodstvo za vse čase. In vendar je bilo vse to le labudovo petje za ustavoverno nemško stranko, žareči sijaj pred hudo uro. Prišel je borzni polom v letu 1873.; na tisoče in tisoče ekzistencij je bilo uničenih, mnogokateremu je obup potisnil revolver v roko — in vse to po krivdi gospodujoče

liberalne stranke, ki je po svojem brezvestnem časopisju povsodi in kjer je mogla, posredno in neposredno, podpirala drzne igre na borzi in sleparsko spekulacijo pri raznih podjetjih, o kojih je bilo že gotovo pri zasnutju, da gorje onim, ki so se dali zavesti v zvito nastavljenjo zanjko. Država je prišla kraj gospodarskega propada, a tudi slava in moč ustavoverne stranke je bila pokopana pod podrtinami porušene gospodarske ekzistencije. Po padcu ustavovernega ministerstva Auerspergovega in raznih poskusih sem in tja do leta 1879., je prodrlo spoznanje v odločilnih krogih, da tako ne moremo dalje in da gola germanizacija in centralizacija ni pravo sredstvo proti bolnim odnosom. Odločilni krogi so polagoma prišli do spoznanja, da treba uprizoriti korenit preobrat v notranji politiki, da država po ugledanju narodnih nasprotstev pride do odduška in do odmora in da bode mogla potem ojačenimi silami delati za svoj gospodarski preporod. Iz kratka: nazori grofa Taaffe-a iz l. 1870. so prišli do veljave — prodrla je ideja pravice, ideja mirnega in pravičnega sporazumljenja med narodi v zmislu enakopravnosti.

Grof Taaffe je bil pozvan na delo za uresničenje te ideje, dne 12. avgusta 1879. javil je uradni list dunajski imenovanje grofa Taaffe-a ministrom predsednikom in zajedno ministrom za notranje stvari.

Slovani avstrijski so se oddahnili — oživela jim je nada do boljše bodočnosti zlasti potem, ko je grof Taaffe slovesno izjavil, da Avstrija bôdi varno zavetišče vsem narodom!

V smislu tega svojega programa zval bil je Taaffe na Dunaj zastopnike naroda češkega, ki so od leta 1863. pa do l. 1879. tirali politiko absistence in se niso hoteli pokazati v poslanski zbornici, ker niso hoteli pripoznati sedanje ustave. Po prizadevanju Taaffe-ovem so prišli Čehi v parlament — četudi po primernem pravem zavarovanju — in tako se je spopolnila vroča želja krone same. Saj je moralo boleti vsacega pravega prijatelja te države, videčega, da se ne udeležujejo parlamentarnega življenja ravno zastopniki toli odličnega in za državo prevažnega naroda!

Zasnutje popolnega parlamenta po privabljenju zastopnikov čeških je bilo vsakako veliko delo grofa Taaffe-a, ki ostane zabeleženo v zgodovini države.

Ali kakor niso mogli nikoli in kakor tudi danes ne morejo nemški liberalci zatajevati svoje nasilne, le po gospodstvu hrepence in vsakemu sperazumljenju in vsaki pravičnosti nasprotne nravi, tako so jeli takoj nasprotovati Taaffeju, kakor hitro je izustil ta državnik veliko besedo, da Avstrija

bôdi zavetišče vsem narodom in da tudi Slovanov ni smeti pritiškati na steno. Srd nemških liberalcev, navajenih le gospodovati, segal je tako daleč, da so dvakrat odklonili vojni zakon, in še le pri tretjem glasovanju je glasovalo kacic 40 liberalcev za predlogo in je dobila ista potrebno dvetretjinsko večino. Nasprotstvo nemških liberalcev in nacionalcev pa je vedno naraščalo in Taaffe je bil predmet najstrupenjšim napadom. Nazivali so ga „nesrečo Avstrije“, smešili ga in še v letu 1889. ga je srdito napadal levičar Plener.

Do tu je grof Taaffe ostal kolikor toliko zvest svojemu programu. Slovani sicer nismo dosegli ničesar izdatnega, ali oficijelni pritisk na nas je ponehal. Zadovoljni smo bili z dobo Taaffe-ovo v prvo zato, da je s pomočjo slovenskih poslancev odpravil kroniški deficit v drž. upravi, ki je naraščal od leta do leta v dobi liberalnega gospodstva. Ravno to je bilo najznamenitejšo delo iz te dobe delovanja Taaffe-ovega, da je dokazal, da je možno gospodariti in pametno gospodariti tudi brez nemških liberalcev, ki so smatrali do tedaj same sebe kot jedino sposobne za državno upravo. S tem je bil uničen blešč liberalcev.

Z letom 1891 pa so se začeli grehi grofa Taaffe-a. V januarju tega leta bil je razpuščen državni zbor. Po novih volitvah premenile so se razmere na Češkem korenito in žnjimi se je premenil tudi — grof Taaffe. Od tega trenutka je gledal grof Taaffe z jednim očesom na svoje stare prijatelje na desnici, z drugim pa biveše nasprotnike na levi. Nemška levica je dobila Taaffe-a v svoje mreže, čemur je bila posledica ta, da ni bilo prostora v večini za zastopnike naroda češkega. Od tega hipa so se razvijale stvari neizprosno doslednostjo v zmislu, Slovanom neprijaznem. Še pred sestankom novega državnega zbora umakniti se je moral minister Dunajewski Steinbachu, levičar grof Kuenburg je vstopil v kabinet, vsprejela se je uravnava valute le na željo velikemu kapitalu slepo služeče levice, minister Pražak je moral odstopiti, na Kranjskem se je moral umakniti obče priljubljeni baron Winkler, grof Taaffe je dobil od nemškega cesarja, prišedšega na Dunaj, red črnega orla, po odstopu predsednika Smolke je bil predsednikom zbornice izvoljen še sedanji predsednik baron Chlumetzky, odpravilo se je več gimnazijev in slednjič se je proglasilo — izjemno stanje v Pragi. Nemci niso več napadali grofa Taaffe-a — saj se je sukal, kakor so hoteli oni.

Ali v oktobru 1893 premenilo se je pozorišče tako naglo, kakor na odru v gleda-

lišču; nekdanji sovražniki — konservativci, Poljaki in Nemci — so se zvezali, da strmo glavijo prijatelja vsem, grofa Taaffe-a, in to v trenutku, ko je po dolgem presledku hotel storiti zopet — nekaj dobrega. V grof Taaffe-u se je vzbudil zopet stari Taaffe iz leta 1869 in 1879, prijatelj pravice. Ali iz lastnega nagiba ali morda po višem ukazu hotel je odpraviti krivico, ki jo trpe milijoni poštenih državljanov po odtezanju političnih pravic: hotel je razširiti volilno pravo. Ali v isti hip so vsplamteli vsi zlobni in nasilni, ter vsaki resnični svobodi nasprotni nagoni nemških liberalcev, v konservativcih in Poljaki pa stari stanovski predsodki in pa strah za razne svoboščine — in prišlo je do najnenaravnije zveze med verskimi konservativci in brezbožnimi lažiliberaleci. Pred to mogočno zvezo se je moral umakniti grof Taaffe — ali odhod njegov je bil časten, veliko častniši nego je bilo pričakovati. Padel je za dobro stvar, za razširjenje političnega prava in politične svobode. Mogočna zveza je odprla potem svojo kupčijo pod naslovom „koalicija“, dokler se ni slednjič porušila vsled lastne nemogućnosti. Prepričanje pa je bilo obče, da se še povrne grof Taaffe se svojim načrtom za volilno preosnovo in kadar koli se je kaj rušilo v koalicijski podrtini, vsikdar so omenjali grofa Taaffe-a — jedni v veselih nadah, drugi v strahu.

Stvarnik je odločil drugače: grof Taaffe spava v Bogu, toda vprašanje, ki je je vrgel on v zbornico v oktobru leta 1893., razburjalo bode duhove, dokler ne bode rešeno v pravičnem zmislu! Grof Taaffe je umrl — ali zadnji njegov čin živel bode v hvaležnem spominu vseh onih, ki ljubijo pravico in svobodo!

O šolstvu v Istri.

Interpelacija posl. *Spindiča* in tovarišev na njegovo prevzvišenost gosp. ministra za nauk in bogočastje, barona *Gautscha*.

Glasom odloka c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro in Trst od 26. m. m. ni hotel deželni odbor istrski predstaviti jednega iz trojice po občini voloski predloženih prostiteljev za mesto učitelja-voditelja na italijanski ljudski šoli v Opatiji — koja šola pa v ostalem niti ni potrebna niti opravičena po zakonu, kakor je to možno razvideti iz se vedno nerešenega utoka na visoko ministerstvo za bogočastje in nauk. Vsled tega je isti deželni šolski svet pooblastil c. kr. okrajni šolski svet na Voloskem, da začasno popolni ono mesto, in priporočil istemu v to svrhu, in to po nasvetu jednega člana deželnega odbora isterskega, podučitelja na ljudski šoli

„Oho, Zvonimire, kaj vidim? Ti si se prenovil; gotovo si kje zadel na vrečo cekinov. Sedaj pa lahko kaj plačaš!“

„Drage volje!“

„Ali na zajéje noge ne greva?“

„Ha, ha! Te so ti ostale v spominu, — nu, na te ne, sicer pa, kar koli hočeš.“

„Za Boga mi, ti govoriš imenitno!“

„Pala mi je sekira v med. Dobil sem službo in našel boljše stanovanje.“

„A kje si tako hitro dobil službo?“ vprašal je začujeno Miloš.

„Pogodi!“

„Ne zahtevaj, da si ubijam še to skromno trohico možgan, temveč govori sam.“

„Pri bankirju Dukatinoviču.“

„Kaj? — Pri bankirju Dukatinoviču? To ni mogoče, razun, ako si postal „mešetar“, rekel je Miloš, smeje se.

„Imenoval me je svojim privatnim tajnikom.“

„No, bravo, to je nekaj boljše: s koliko plačo, če smem vprašati?“

„Z letnimi 2000 gld.“

PODLISTEK.

Srečna novela.

Mrv. epikal O. Romančič; poslov. Fr. V—c.

(Dalje.)

Srečala sta se z očmi in srei sta se odzvali z živahnimi udarci.

Bankir je opazil njuno zadrego in lahko razburjenost, a pripisoval jo je srečanju mladostne nedolžnosti, vedoč, da je njegova hčerka lepa in videč da je tudi Zvonimir lep in dostojen mladenič, ki lahko ugaja vsaki krasotici, osobito kot doktor in jako nadarjen pisatelj.

Bankir je predstavil Zvonimira svojej hčerki z besedami:

„Evo, Lenka, to ti je gospod dr. Slavoljubič, pisatelj one krasne novele, — in to je moja hčerka Lenka.“

Zvonimir se je naklonil dostojno in Lenka mu je ponudila roko rekoč:

„Drago mi je, da vas morem spoznati, gospod doktor; zajedno vam čestitam k srečni noveli.“

Zvonimir se je naklonil zahvalno in globoko drhteči od razburjenosti na vsem telesu, ko je čutil njeno malo, nežno, mehko ročico v svojej roki, ter jo atisnil malo živahneje in jo poljubil.

Lenka, obrnivša se k očetu, je vprašala poslednjega:

„Papa, bi-li slobodno odposlala ono pismo?“

„Slobodno, dobro je,“ odvrne bankir. Na to se je Lenka priporočila, a zapiraje vrata za seboj, ozrla se je še enkrat na Zvonimira.

„Jaz Vam torej dovoljujem, gospod doktor, posojilo 100 gld., pa na kako dolgo?“

„Na tri mesece, ker se nadajam, da dobim v tem času službo ali si drugače kaj prislužim.“

„Ker še nimate službe, bi-li morda hoteli biti moj privatni tajnik?“

„Zakaj ne!“ vskliknil je Zvonimir.

„Ako pristajate, dati vam hočem letnih 2000 gld. in še danes lahko vzdignete plačo za mesec dni naprej.“

Zvonimir je bil jako iznenađen po toliki plači; svoje začudenje pa je pritajil, kolikor je mogel, ter odgovoril pristojno in počasi:

„Zahvaljujem se, jaz sem zadovoljen.“

„Torej dobro; takoj vam hočem dati imenovanje in tudi plačo; a dokler bode to gotovo, blagovolite vzeti posojilo.“

„Sedaj ga ne potrebujem ker dobim plačo.“

„Dobro, meni je tudi prav. Tudi v tem je dokaz vaše vrline“, odgovoril je bankir, vzemši polo papirja, na koje je napisal:

Gospodu dr. Zvonimiru Slavoljubiču

v Budimu.

Imenujem Vas z današnjim dnem svojim privatnim tajnikom z letno plačo 2000 gld.

P. Dukatinovič.

Zvonimir je bil na to predstavljen uradništvu menjalnice; nastopil je svojo službo in dobil plačo.

Okoli jedne ure se je vrnil Zvonimir domov, med potjo pa je krenil v trgovino z oblekami, da si kupi novo opravo.

Drugi dan si je najel Zvonimir lepo stanovanje vis-a-vis bankirju, odkoder se je nadajal, da bode lahko koketoval z Lenko. Ko je stopil iz hiše, prišel mu je naproti Miloš.

v Kopru Guerini-Visintini. Predsednik ces. kr. okrajnega šolskega sveta izdal je temu podučitelju nemudoma — niti ni čakal na sejo c. kr. okrajnega šolskega sveta — dekret imenovanja, ga pozval brzojavno — ter naložil občini, da spravi v red dotično šolsko sobo in stanovanje učiteljevo.

To ni prvi slučaj v Istri, da se razpisujejo učiteljska mesta za stalno popolnjenje, da naprosijo za ista povsem usposobljeni učitelji, in da se njih prošnje, navadno po mnogih mesecih, vračajo z opazko, da je ta mesta razpisati vnovič. Pri tem ali se navaja kot vzrok, da ni bilo predloga trojice, ker je le eden prositelj za ono mesto, kakor n. pr. za Poljane in Brgrad, zopet v okraju Voloskem, ali pa je rečeno samo, da je deželni odbor odredil predstavljenju, da se torej c. kr. deželni šolski svet uklanja samovolji deželnega odbora. V Pazinu, v okraju istega imena, popolnjeno je mesto učitelja-voditelja italijanske ljudske šole že nekoliko let začasno, ker deželni odbor, pri opetovanem razpisu tega mesta, ni hotel predstaviti nijednega iz trojice po občini predloženih, tudi za italijanske šole povsem usposobljenih in sicer vrednih učiteljev.

Za omenjeno mesto v Opatijo predložil je občinski zastop Voloski, kakor tako zahteva zakon, tri tudi za italijanske šole popolnoma usposobljene in tudi sicer povoljno opisane prositelje, ali odbilo se je iste na poprej omenjeni način z rečenim odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta.

Takim postopanjem šolskih oblasti se ozlovoljajo in demoralizujejo učitelji, ko vidijo, kako se postopa z njimi samovoljno, brez ozira na pravo in zakon. Takim postopanjem so prikrajšani oni v svojih pravicah kot učitelji in kot državljani, kajti odrekanje njih stalnega imenovanja je v protislovju z jasnimi določili šolskih in temeljnih zakonov države, po kojih je služba na javnih šolah javna služba, pristopna jednako vsem državljanom, ki so zakonitim načinom dokazali svoje usposobljenosti za to (§. 48 državnega šolskega zakona od dne 14. maja 1869), in po kojih so javne službe jednako pristopne za vse državljane (člen 3. državnega temeljnega zakona od 21. decembra 1867, št. 142). Ta nezakonitost, je tem jasnejša ker gre v vseh navedenih slučajih za učitelje, pripadajoče hrvatski narodnosti. Po rečenem postopanju čutijo se dotični učitelji kaznovane, in so tudi res kaznovani, ne da bi se jim moglo očitati vedenje, protivno njih dolžnostim, ne da se je proti njim izvela disciplinarna preiskava, ne da bi se jim bilo opravičilo stanje stvari — kar je vse ne samo nezakonito, ampak je uprav pluska v lice pravičnosti.

Po §. 50 odstavka 4. državnega šolskega zakona more se stalno nameščenje se strani deželne šolske oblasti odrediti predstavljenemu, odgovarjajočemu §. 48 istega zakona, samo tedaj, ako je dotičnik kriv znatnih navedenih prestopkov ali je zagrešil takih činov, radi kojih bi se moglo odpustiti že stalno nameščenega učitelja; po §. 14. deželnega šolskega zakona istrskega od 3. novembra 1874. št. 30 more deželna šolska oblast prigovarjati predstavljenju in mora navesti za to zakonitih razlogov. C. kr. deželna šolska oblast more torej ob gotovih okolnostih odrediti stalno nameščenje onemu, kojega je predstavil deželni odbor, oziroma protiviti se njegovemu stalnemu imenovanju in mora

„Z letnimi 2000 gld. Takoj z mesta? To ni mogoče, ti se šališ“, rekel je Miloš ves začuden.

„Ne šalim se; dobil sem mesečno plačo takoj naprej.“

„Ej brate, dobro si naštel; ni sicer služba za doktorja, a plačana je pošteno.“

„Da si razdelim ves posel, videl bom, ako bom mogel tudi pri kakem odvetniku prakticirati in potem se odločim. No, najprej se moram rešiti iz pomanjkanja.“

„Ima li hčer?“

„Ima.“

„Si jo videl?“

„Sem.“

„Torej govori! Je-li lepa?“

„Pa kako, in k temu še... naravnost...“

„No, govori brže“, vskliknil je Miloš nestrpno.

„Črnolaska iz gledališča!“

„Kaj govoriš, Zvonimir?“ (Dalje prih.)

v takem slučaju navesti zakonite razloge. Deželni odbor pa, zakonito, niti ne more prigovarjati prositeljem, imenovanim v trojici predloženi po občini. Po §. 12 navedenega deželnega šolskega zakona istrskega izvršuje pravo predstavljenja (prezentacije) za učiteljska mesta na javnih ljudskih in meščanskih šolah deželni odbor v mejah predloga trojice občinskega zastopa.

Deželni odbor je torej brezpogojno vezan na predlog trojice občinskega zastopa — vsikdar v predpostavki, da so dotični prositelji dokazali zakonitim načinom svoje usposobljenosti in da se jim zakonitim načinom ničesar očitati ne more.

Vsled tega je nezakonito, ako se odredijo predstavljenja učiteljem, katere je predložila občina, in se s tem razveljavlja dotično pravo občin in se provzroča istim brezpotreben trošek, zgubo na času in delu.

Tako se dogaja, da se brezkoristno gubi tudi vse delo c. k. okrajnih šolskih svetov, koji morajo izvršiti povodom razpisa učiteljskih mest — razpis natečaja, zbiranje prošenj, sestavo tabele prositeljev, poziv do krajnega šolskega sveta in občinskega zastopa, da predloži predlog, in v obče posredovati med nižimi in višimi oblastmi.

Na temelju tega, in ker je ostalo brezvspešno vse ono, kar se je naglašalo v tem oziru v raznih sejah poslanske zbornice, dovoljujejo si podpisani staviti sledeča vprašanja do njegove prevzvišenosti, gospoda ministra za nauk:

1. Je-li njegovi prevzvišenosti poznano postopanje povodom popolnjenja mesta učitelja-voditelja na italijanski ljudski šoli v Opatiji in ali more odobriti to postopanje?

2. Ali je njegovi prevzvišenosti poznano, da c. k. deželni šolski svet za Istro in Trst, sledeči samovolji deželnega odbora istrskega, odreda stalno nameščenje kakor koli usposobljenega in sicer povoljno opisanega učitelja, in to samo hrvatske narodnosti, na kateri koli ljudski šoli?

3. Je-li njegova prevzvišenost pri volji ukreniti potrebno, z ozirom na to, kar se je dogodilo in tu načrtalo v tem oziru, in v ta namen, da se kaj takega ne dogodi več v bodoče?

Na Dunaju, dne 23. novembra 1895.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 30. novembra 1895.

Državni zbor. V večerajnji seji je povedal načelnik odseka za službeno pragmatiko uradnikov, da je naprosil vlado naj bi predložila odseku naredbe do uradnikov in nadaljnje naredbe. Ko bode skupaj ves material, sklicati hoče sejo. — Na interpelacijo radi zaplembe volilnega oklica antisemitske stranke je odgovoril minister za pravosodje, da je bila zaplemba zakonito opravičena, kajti potrdilo jo je sodišče. — Z ozirom na borzno krizo dne 14. novembra je izjavil načelnik dotičnemu preiskovalnemu odseku, da odsek nima ničesar opraviti, ker vlada ni dovolila kazenskemu sodišču, da bi smelo predložiti dotične spise. Posl. Javorski pa je izjavil v imenu poljskega kluba, da preiskava ni dokazala ničesar, iz česar bi bilo možno sklepati, da bi bil kateri člen tega kluba izkoriščal tajne razprave v klubu. Ali dejstvo stoji vendar, da so drzni spekulanti dne 14. novembra napravili milijone škode manj imovitim igralcem.

Potem so vsprejeli predlog, s kojo se dovoljuje 400.000 gld. za manjšanje bede. Polovica te svote je namenjena mestu Most, koje mesto je letos zadela toli grozna katastrofa.

Na to so sledile razne interpelacije. Poslanec Biankini in tovariši so interpelovali pravosodnega ministra radi povišanja sodnih adjunktov deželnih viših sodišč v Trstu in Zadru. — Posl. Schneider in tovariši so interpelovali ministra za trgovino radi postopanja poštnega svetnika Galimbertija se slugo Cossutti-jem.

Posl. Spinčić in tovariši so interpelovali ministra za nauk in bogočastje radi ustanovitve ekspoziture v Pregori po dopolnjenju kongruje. — Posl. Burgstaller in tovariši so interpelovali ministra za trgovino radi nabave rešilne ladije v pristanišču tržaškem.

V seji proračunskega odseka dne 28. t. m. je poslanec Klun priporočal ustanovitev hrvatskega gimnazija v Pazinu in zgradbo novega gimnazijskega poslopja v Ljubljani. — Posl. Gregorič je izjavil, da Goriški Slovenci niso zadovoljni z ustanovitvijo pripravljavnice na gimnaziju ter zahteval je, naj se ustanovijo

slovenske vsprejemale. Isti poslanec je govoril tudi o obrtnih strokovnih šolah na Goriškem ter o nezadovoljstvu postopanju gleda mestne slovenske ljudske šole v Gorici. — Posl. Klun je priporočal, naj se ustanovi na Kranjskem strokovna šola za keramiko in v Ribnici strokovna šola za lesno obrt.

O pok. grofu Taaffe. O delovanju grofa Taaffe kot minister govorimo na prvem mestu. Tu le še nekoliko podatkov o njega življenju in smrti. Grof Taaffe se je poročil v Pragi dne 24. februarja 1833. Državo je služil celih 36 let. V l. 1857. je vstopil v državno službo in v letu 1893. se je umaknil v zasebno življenje. Umrl je večeraj ob 10^h predpoludne po dolgi in mučni bolezni. Agonija je nastopila že predvečerajnjem popoldne. Vsa obitelj je bila po noči zbrana pri smrtni postelji. Bil je nezavesten več dni, a kadar se je nekoliko zavedel, govoril je o političnih rečeh, mené, da predseduje ministerskemu svetu.

Naš presvetli cesar je gojil do grofa Taaffe a od prve mladosti najiskrenije nagnjenje in splošno je znano, da je bilo razmerje med našim cesarjem in Taaffe-em toli intimno, kolikor le more biti med vladarjem in podanikom. Najbolji dokaz o tem je sožalna brzojavka, ki jo je poslal cesar večeraj grofici-udovi: Dasi sem bil pripravljen na najhujše, vendar me je bolestno pretresla žalostna vest o smrti Vašega soproga. Po njegovi smrti ni zadela le Vas in Vaše rodbine nenadomestna zguba. V blagopokojnem sem zgubil tudi jaz mnogo izkušenega prijatelja, domovina jednega najzvestejših sinov, država pa, s koje najnovejšo zgodovino je bilo tesno spojeno njegovo ime, je zgubila služabnika, delujočega požrtvovalno udanostjo. Bog Vam podeli tolažbe in moči.

Sožalne brzojavke so odposlali nadalje: grof Badeni v imenu ministerstva, klub Mladočehov, slovensko-hrvatski klub, katoliška ljudska stranka, moravski klub, nemško-nacionalna stranka in razni odličnjaki. Klub konservativcev položi venec na krsto in odpošlje deputacijo k pogrebu. Krščansko-socialno stranko bode zastopal pri pogrebu princ Lichtenstein. Pogreb bode v ponedeljek v Nalžovu in odide z Dunaja poseben vlak.

Grof Taaffe je ostavil baje kake tri milijone premoženja. Glavni dedič bode sin Henrik, a ne bode mogel svobodno razpolagati s premoženjem. Vdova bode dobivala letnih 25.000 gld., sestra 6000 in hči Lujza 10.000. Nadalje pravijo, da pokojnik ni ostavil nikakih spisov, ker je vse važnije spise politične vsebine sežgal še predno je obolel. Pač pa da je narekoval nekemu parlamentarcu, do kojega je gojil neomejeno zaupanje, vse dogodke iz svojega političkega življenja in opazke k istim. Ti dogodki da so velike važnosti za zgodovino novejšega časa.

V poslanski zbornici je prijavil predsednik koncem seje vest o smrti Taaffeovi, pridodavši, da se predsedništvo udeleži pogreba, da tako izrazi sočutje zbornice. Seja, ki bi imela biti v ponedeljek, odložila se je na terek.

Slednjič naj izrečemo še v kratkih besedah svojo sodbo o grofu Taaffe-u. V očigled veličastva smrti se oglašja seveda v nas najprvo — človek s čutečim srcem. Sočutje naše pa je v tem slučaju tem živeje, ker nam je bil pokojnik vsem dober znanec po svojem delovanju. Grof Taaffe je bil kot človek poštenjak od nog do glave, ljubeznjiv človek in vzgleden avstrijski patrijot. Njegova udanost do cesarja je bila brezpogojna. Ali pravi državnik v velikem stilu ni bil, ker je političke stvari motril nekako lahko, buršikozno. Saj je bila vsakemu znana njega veselost in neusahljivi humor. Vesel je bil tudi v najkritičnejših trenotkih. Poleg takega lahkega razumevanja političkih sporov je pač naravno, da ni bil posebno dosleden, kakor nam to očitno kaže dejstvo, da je sam strl oni „železni obroč“ na desnici, ki mu je bil najvarniša zaslomba. Lehkomišljeno in brez potrebe se je bil približal levčarskim intrigantom, ki so ga slednjič res neusmiljeno strmoglavili v nadi, da pride potem njih doba. Taaffe iz leta 1893. ni bil več Taaffe iz l. 1879., pozabil je na samega sebe. Grof Taaffe ni bil velik državnik, sposoben za velika dela ali pa za vodstvo strank. A v jednem je bil nedosežen — kot prefrigan taktik. Nikdo pred njim ni umel tako izborno izkoriščati slabosti posamičnih strank in oseb

kakor on. Le tako se je vdržal celih 13 let, da je kaj spretno izigral eno stranko proti drugi. Slednjič so se seveda tudi njemu zmešali računi — posegel je bil malo predaleč na levo.

In sedaj leži mož na mrtvaškem odru in danes se vsa javnost sočutno spominja smrti grofa Taaffe-a. Blag mu spomin, večna luč naj mu sveti!

Spomini! Ob mrtvaškem odru grofa Taaffe-a vzbujajo se v nas spomini na dogodke iz onih dni, ko se je ta mož moral umakniti, ker je bil razjaril „velike stranke“ se svojo volilno preosnovo. Ti spomini so zanimivi tembolj, ker so dogodki iz onih dni jako značilni za postopanje istih „velikih strank“ ob vprašanju Luegrovem. Može in govorniki iz teh strank trde hlinjenim ogorčenjem, da so se krščanski socialisti drzno pregrešili proti volji krone, ko so v drugič volili Luegra županom dunajskim. Nočemo se prepirati, da-li je sploh dopustno, da se na tak način tira krona v javne razgovore radi činov, za koje je odgovorna jedino le vlada, ampak vprašati hočemo isto gospodo, kje je bilo njih spoštovanje do krone tedaj, ko so strmoglavili Taaffe-a, dasi so vedeli, da je po volji nekoga višega predložil svojo volilno preosnovo? Javna tajnost je, da grof Taaffe ni užival le zaupanja svojega vladarja, ampak da ga je poslednji otrečeval svojim posebnim prijateljstvom. Kdor ni vedel tega do sedaj, izvedel je to iz sožalnice cesarjeve, koje priobčujemo na drugem mestu. Pri takem razmerju si niti misliti ne moremo, da bi bil grof Taaffe storil toli usodni korak, ne da bi bila istemu pritrčila tudi krona. Zakaj so se gospoda upirali takrat jasni volji? Saj si ne moremo misliti, da bi le za antisemite veljala dolžnost do spoštovanja najvišje volje! Tudi ti spomini nam pripovedujejo, kako strogi so navadno ljudje — proti drugim!

K notranjemu položaju. Novine ugibljejo sem in tja, ali se povrnejo ali se ne povrnejo v Hohenwartov klub členu hrvatsko-slovenskega kluba. „Süddeutsche Post“ trdi celo, da je te povrnitve pričakovati v najbližji bodočnosti. Nam pa poročajo danes z Dunaja, da je bilo predvečerajšnjem posvetovanju pri načelniku slov. hrvatskega kluba Mihaelu Klaiču in se je slednjič sklenilo, da ne ukrenejo ničesar v tej zadevi do prihodnjega zasedanja po Božiču.

Toliko v pojasnilo slovenski javnosti, ki se jako zanima za to vprašanje.

Predvečerajšnjem so priredili antisemitje na Dunaju — 19 shodov po raznih okrajih mesta. Udeležba je bila povsodi velika, kakor poroča „Reichspost“. V shodih so vsprejeli jedni in isti dve resoluciji. Prva resolucija pozivlja krščansko ljudstvo, naj po vseh lokalnih zahteva krščanske liste in naj dela na to, da po javnih lokalih ne bode ležali več židovski listi. V drugi resoluciji se izjavljajo zborovalci solidarne z občinskimi svetovalci, izvoljenimi v mesecu septembru in da vsprejemajo boj, ki ga jim je napovedala vlada. Zajedno zavračajo vse zatožbe tujcev, naperjene proti krščanskemu ljudstvu dunajskemu.

Udeležba je bila, kakor rečeno, velika (V Leopoldovem n. pr. 5000 ljudi) in vse kaže, da tudi za prihodnje volitve bodo antisemitje bolj zgodnji, nego pa njih liberalni nasprotniki. In če zmagajo zopet antisemitje? Kdo — odstopi potem?!

Iz poslanske zbornice italijanske. Posl. Barzilai je spravil na dan dogodbico, ki je jako značilna za to, kako se sedaj v Italiji volitve vrše in kako umazanih sredstev se poslužujejo tudi vladni organi. Ob zadnjih volitvah je kandidoval tudi svetnik višjega sodišča Gui in je njega kandidature podpisal tudi Crispi. Ker pa so se po tem mandatu sline cedile tudi načelniku pisarne Crispijeve, Pinelliju, ponudilo je ministerstvo Gui-u 20.000 lir, ako odstopi od kandidature, mimo tega so mu obljubili povišanje do svetnika pri kasacijskem sodišču. Najlepša pa je ta, da dogodka samega ni nikdo tajil v zbornici, le krivdo so valili z jedne rame na drugo. V istej seji je rekel znani iredentaš Imbriani, da v Avstriji uživajo večjo političko svobodo nego v Italiji. In vendar hoče isti Imbriani, da naj bi se naši Italijani preselili iz večje v manjšo svobodo! Tudi to je rekel Imbriani, da Italija služi Avstriji. Hvala lepa na taki službi! V miru nas pu-

stite in skrbite za se — oh kako potrebno bi bilo to! — nas pa pustite pri miru, si že pomagamo sami. V predvčerajšnji seji je zagovarjal Crispi svojo politiko in se je pohvalil, da je s k o r o popolnoma zatri slavno-znato italijansko tolovajstvo. Omenilvi svojo cerkveno politiko je rekel Crispi, da je moč papeštva postala silna. Država sicer ni dovoljno oborožena proti tej „nevarnosti“, vendar pa storita svojo dolžnost zloznost liberalne stranke in modra zakonodaja, da ne bode trebalo posebnih zakonov. (Mar bi hotel g. Crispi potem zakona prepovedati celo dihanje vsem onim, ki nečejo odobravati njegove cerkvene politike in ki ne hoti braiti nasilstva zjedinjene Italije proti papežu? Tudi v Italiji se je jelo gibati proti dosedanji cerkveni politiki, ker so ljudje jeli prihajati do spoznanja, koliko ugleda dobiva Italija od sv. Stolice. Ur.). Glede vnanje politike je izjavil Crispi svojo trdno vero v ohranitev miru. Crispi in Blanc sta zatrdila z ozirom na homatije v Turčiji, da vlada popolno soglasje med velevladstvi.

Položaj na Vstoku. O položaju na Vstoku jela je Evropa nekoliko mirneje soditi, ker je opravičena nada, da za s e d a j še se ne sprejo evropske vlasti med seboj in ker je upati, da prihod evropskega brodovja ne ostane brez utisa na turško prebivalstvo. Nedavno smo omenili, da imajo vse velevladstvi po jedno stacionarno (stalno) vojno ladjo v Carigradu in to v varstvo svojih podanikov. Te dni pa so se vršila posvetovanja pri turški vladi, da-li bi ne bilo dovoliti po dve ladji vsaki državi. Posvetovanja se je udeležil tudi bivši veliki vezir Said paša. Le ta se je potem podal skupno z ministrom za vnanje stvari, Tefik pašo, do vseh poslanikov, kojim je zagotovil, da se je mišljenje ljudstva pomirilo. Temu zatrdilo je sledila prošnja (Aha, takoj se vidi, kam pes taco moli! Ur.) naj bi vlasti ne pošiljale drugih stacionarnih ladij. Poslaniki niso dali določnega odgovora, ker se hočejo popred posvetovati. Vseled velikih izdatkov za vojsko je Turčija v velikih denarnih zadregah.

Različne vesti.

Doneski za moško podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu. Ker so bili obdarovani knjižico „Čuvajmo svoje prastarine“, so darovali: g. Bortolo 1 krono, in veleč. g. Matija Sila župnik v Tomaju. 6 kron in sicer 3 za moško in 3 za žensko podružnico. Veleč. g. Jos. Stržinar, kurat v Lokvi, je poslal 7 kron 60 stot., katere so se nabrale o priliki razpošiljanja knjig družbe sv. Mohora. O priliki izleta pevske družbe „Slava“ iz Sv. M. Sp. v Lonier se je nabralo med pevci in drugimi rodoljubi 5 kron 50 stot. Petoralno društvo v gostilni „Alla Vittoria“ je nabralo in poslalo po gosp. Franu Žitku 1 krono. Prijatelji in znanci g. Ivana Semenčiča iz Podrage, slaveči v srbsko-vstočni pravoslavni cerkvi zadušnico po pok. Mihajlu in Mariji Semenčič iz Podrage, so nabrali v gostilni „pri zlati kroni“ 80 kron. Med darovalci so bili škedenjci, Prosečan, Barkovljan, Črnogorci, Hercegovci, Srbin in Tržaški Slovani. Gg. Anton Čevna in Matuc sta darovala vsak po 1 krono in g. Dr. M. Pretner odvetnik 4 krone, ker se niso mogli vdeležiti veselice minole nedelje. Živeli darovalci!

Za svetoivansko podružnico sv. Cirila in Metoda so darovali otroci v spomin pokojnega očeta Andreja Godina 10 kron.

In mi?! Dalmatincev hoče torej njegova ekscelencija baron Gautsch ustanoviti hrvaški gimnazij v Zadru, Čehom par srednjih šol, Spodnještajercem vsoprednico v Celju. Bog je naša priča, da nismo nevoščljivi nikomur — kde bi zavidal svojega brata? Ali jeziti nas mora vendar-le to trdovratno molčanje o naših itak preokromnih zahtevah. Od nobene strani ga ni glasu o našem šolskem vprašanju. Na ta način se naš poslanec seveda ne more ogrevati za njegovo ekscelenco, da-si trde mnogi, da se je g. naučni minister nekako prelevil in da sedanji Gautsch ni nekdanji Gautsch. Povejte nam vendar ekscelencija: kaj dobimo mi potrpežljivi Tržičani?!

„Slovansko pevsko društvo“ v Trstu bode imelo jutri, dne 1. decembra ob 3. uri popoldne v prostorih „Slovanske Čitalnice“, ulica S. Francesco šte. 2, svoj letni redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Posamični

predlogi. 6. Volitev predsednika, 9 odbornikov, 3 namestnikov in 3 pregledovalcev računov.

Petindvajsetletnica dveh pevcev. Jutri, po občnem zboru, slavilo bode „Slovansko pevsko društvo“ petindvajsetletnico dveh svojih članov gg.: Jakoba Pelicon a (I. bas) in Miroslava Lončnerja (II. bas). Jeden četrto stoletja gojita ta dva neumorna pevca narodno pesem, a vedno je še krepak in čil njiju glas. Kakor pa je pesništvo Božji dar, takó je tudi Božji dar pevsko grlo. Ponosno sme se ozirati „Slovansko pevsko društvo“ na ta dva pevca, ki toliko let že vzbujata narodno samozavest s slovansko pesmijo. Malo jako malo je pevcev, kateri gojijo petje toliko let brez sebičnih interesov, še manjše pa je število onih pevcev, ki so si znali po tolikih letih vedno še ohraniti glas čil in svež. Od svoje strani pridružujemo se tudi mi čestiteljem jubilarjev, želeči, da bi nam dobri Bog naklonil mnogo takih nesebičnih mož. — To petindvajsetletnico slavilo bode „Sl. p. dr.“, kakor rečeno, po končanem jutrajšnjem občnem zboru z domačo zabavo v Katalanovi gostilni v Rojanu („pri 12 murvah“). Gostje in prijatelji slovanskega petja dobro došli.

Iz Barkovelj nam pišejo: Tukaj pri nas imamo pevsko društvo, katero še vedno dobro napreduje. Ali vendar izreči moramo, da se domačini dosti ne brigajo ali zanimajo zanje, sicer bi morali bolj podpirati društvo v moralnem pogledu. In to ravno se je videlo pri zadnjem izrednem občnem zboru od minole nedelje. Tukaj ni bilo pričujočega niti jednega rodoljuba, kakor sami pevci. oziroma delujoči udje; od domačih podpornih udov ni bilo niti sledu. To je ravno jako slabo za društvo, goječe slovansko petje; kajti pevci, kadar vidijo, da so podpirani v vsakem pogledu, imajo tem več veselje do zabavljanja k petju. Ker pa vidijo pevci, da nobeden od rodoljuba za njih ne mara, potem seveda morajo zgubiti vsako veselje do učenja. Posebno za Barkovlje je to pevsko društvo velike važnosti, zato je upam, da se bodo domačini v prihodnje bolj zanimali za-nje in je podpirali v vsakem pogledu, da bode društvo cvetelo ter da pokaže svojim nasprotnikom, da je liki železni zid na obalah sinje Adrije.

Nagrobni spomenik pok. Drag. Martelancu. Kakor je znano gg. čitateljem, priredilo je društvo „Adrija“ blagohotnim sodelovanjem okoličanskih in tržaških pevskih društev dne 25. avgusta t. l. veselico, katere čisti dobiček je bil namenjen za napravo nagrobnega spomenika pok. Drag. Martelancu. Od te veselice pripadlo je čistega 41 gld. 89 nvč. — Nadalje so darovali sledeči gg.: dr. M. Truden, dr. Otokar Rybář, Anton Truden, Ribarič, N. N. II., I. M. po 1 gld.; Ipavec 20 kr. — Ob priliki občnega zbora pevskega društva „Danica“ na Kontovelju nabralo se je 10 gld., od katerih je daroval g. Lj. Nehrony 2 gld. — Skupaj torej 58 gld. 9 nvč. — Nadaljne darove sprejema odbor pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah, oziroma predsednik istega v tiskarni Dolenčevi.

Tržaška posojilnica in hranilnica, ulica Molin piccolo št. 1, I. nadst. blizo nove pošte, imela je do konca tega meseca gld. 341,311:14 prometa, lanjsko leto ob tem času pa gld. 192,757:22 toraj je razlike za lepo svoto gld. 148,553:92 — Pri tej priliki opozarjamo slavno občinstvo, da je to edini in prvi slovenski zavod v Trstu, ki se sicer lepo razvija, ali še mnogo lepše uspehe bi lahko dosegli, ako bi se ravnali po geslu „Svoji k svojim“! Mnogo naših odličnih narodnjakov ima svoje denarje pri tujih zavodih, akoravno slovenska „Tržaška posojilnica“ plačuje po 4% od hranilnih vlog, drugi zavodi pa po 2—3%. Torej v svojo lastno izgubo podpirajo naši ljudje tuje zavode.

Izpred porotnega sodišča. Predmet, ki je dal povod včerajšnji razpravi porotnega sodišča tržaškega, je našim čč. čitateljem že znan, kajti, večkrat imeli smo priliko govoriti v našem listu o tatvinah „na debelo“, ki so se dogajale v tržaški čistilnici riža. Teh tatvin bili so obtoženi težaki Karol Bernetič, Ernest Danieli, Josip Colautti in Josip Banič. Trgovec z mešanim blagom Anton Dionisio bil je obtožen sokrivnje pri tatvini, ker je kupoval ukradeni riž. Obtoženi težaki so odločno tajili, Dionisio pa je sicer priznal, da je kupoval ukradeni riž, toda izgovarjal se

je, da si nikakor ni mislil, da bi bilo dotično blago ukraden. Razpravo je sodišče odložilo, ker so včeraj zaprli še dva težaka, ki sta zapletena v to stvar.

Živinska mačeha. V hiši št. 33 ulice Rigutti stanuje s svojo obitelji 32-letni zidar in mizar Peter Saladin. Ta mož ima sicer 7 otrok, vendar pa obitelj ne strda, kajti on zasluži 9 for. na teden, njegova žena Tereza pa kot „šešolota“ po 80 nč. na dan. Med otroci rojenimi še od prve žene Saladinove, je 12-letna Petrica. Tega ubogega otroka ne more trpeti brezsrčna mačeha; trpinči ubogo dekle in pretepa je, da je strahota, seveda vedno brez vzroka. Dovolj bodi, ako povemo, da mora ubogi otrok bos, pokrit z umazanimi cunjami, opravljati vsa teška domača dela. Isti otrok mora svoji mačehi pomagati vsaki večer do polnoči in preko polnoči pri izbiranju gumija itd., sploh pri vršenju „šešolskih“ opravkov. Potem leže ubogo dete k „počitku“ na vrečo slame, brez odeje, v goli sobici, toda vsako jutro mora zbuditi ob 4 1/2 uri svojo mačeho in opraviti zjutranje domače posle! Gorje otroku, ako ne bi se pravočasno dvignil in opravil vsega, kar bi bilo še celó dvema, tremu doraslim ženam preveč!

In kaj dela ta zdijana, živinska žena, ako polumrtvi otrok zadremlje pri ponočnem delu? Vzbada je z nožem v hrbet in v roke, da je vzdrami! In oče? Oj, to vam je oče, da se ga Bog usmili: oče mirno gleda, kako ravna mačeha z njegovo krvjo in v časih ji celó pomaga pretepati ubogega otroka!! Vse sosedstvo je znalo, kako ravna ta peklenska mačeha z ubogim otrokom. Takó je prišlo to v neobupajoče trpinčenje policiji do ušes. Nadzornik g. Čadez (komisarjat sv. Jakoba) zaslisal je več prič in ker so vse potrdile živinsko postopanje mačeha, poslal je stražarja, da mu pripelje ubogo mučenico, kakoršno jo najde. In pripeljal jo je: boso, pokrito zamazanimi cunjami, truplo in glavo vso polno ran i oteklin, lice strašno razbito, vseh silnega udarca s polenom!! Ubogo, drhteče dekle je prosilo, da bi se kamen usmili, naj jo nikar ne pošljejo nazaj k mačehi. Okrajni zdravnik je otroka pregledal in napravil potrebno spričevalo o teškem telesnem poškodovanju, otroka po so vseh nalogah voditelja komisarijata izročili neki vdovi v varstvo. Zaslišali so na policiji tudi brezsrčno mačeho, toda ista je v očigled dejstvu tajila, češ, da je to vse le hudobno obrekovanje!! Zakaj pa niso te živinske žene zaprli, to zna le Bog sam in pa c. kr. policija. Nadejamo se pa, da ta žena, ki je v nečast vsemu človeštvu, ne odide zasluženi, strogi kazni!

Še nekaj o nesreči v Zidanem mostu. O nesreči, ki se je pripetila dne 28. t. m. na železniški postaji Zidani most, sporočili smo nekoliko obširneje v zjutranjem izdanju današnje številke. Tu podajemo našim čitateljem lakoniško vest, katero je objavilo o tej nesreči tukajšnje prometno nadzorništvo južne železnice: Ko je včeraj (28.) dospel sekundarni vlak št. 513 na postajo Zidani most ter krenil od hrvaškega kolodvora na južni kolodvor, dospel je v istem trenutku iz Rimskih toplic na postajo Zidani most tovorni vlak št. 120 ter trčil v prej omenjeni vlak. O tem bila sta viši sprevidnik in jeden popotnik teško ranjena, šest popotnikov pa je bilo neizdatno ranjenih. Vseled te nezgode ni bil ustavljen promet na tej progi.

Ali ni to uzorec birokratiškega poročila? **Mednarodna tatinska družba.** Predvčerajšnjem je državno pravdnštvo v Budimpešti dvignilo obtožbo proti znani mednarodni lopovski družbi. Obtoženi so: 27letni trgovski pomočnik Dmitrij Papakosta iz Janine; 29letni slikar Perikles Affendakis iz Carjegrada; 42let. trg. pomočnik Matej Stalio iz Rodija in 39letni Štefan Ristič (Glišo Pribojac Petrovič) iz Pribojca, trgovec z lesom. Prvi trije so obtoženi nasilne tatvine, četrti soudeležitve pri isti. Član te slavne „družbe“ Akil Panaretos je umrl, kakor znano, v preiskovalnem zaporu. Nadalje sta vpoštevati še 2 soudeležnika te družbe, namreč Nikola Paramousion in Vladimir Ristič. Prvega izročijo dež. sodišču na Dunaju, drugega pa sodišču v Doljni Tuzli v Bosni.

Sodnijsko. 56letni težak Ivan Urban iz Trsta je dne 9. oktobra t. l. v novem pristanišču napadel in ranil z nožem težaka Josipa Zajca, češ, da ga je Zajc s svojim tekmovanjem pripravil ob zaslužek. Urban se je istega večera sam stavil oblasti. Pri včerajšnji razpravi dobil je Urban zaradi teškega telesnega poškodovanja 10 mesecev ječe, — 32letna dekla Antonija Kraje dobila je včeraj zaradi teškega telesnega poškodova-

vanja tri mesece ječe. Kakor smo sporočili svoječasno, napadla je Kraje dne 1. novembra t. l. z nožem svojega nezvestega ljubega Vincenca Dolceja in njegovo novo ljubico Ano Tani.

Policijsko. Minolo noč se je aprl 24letni brivec Ignacij Zajc iz Vidma na Laškem v neki kavarni z nekim gostom. Hoté svojega nasprotnika udariti stolom po glavi, razbil je kroglice plinove svetiljke. Razgrajalca so zaprli. — 371. pomožnega mašinista Jurja Knabna iz Londona so deli pod ključ, ker je osleparil več oseb za dolžno jim najemnino in hrano.

Aleks. Dumas o smrti. Te dni umrši sloveči francoski pisatelj Dumas (sin), izjavil se je o neki priliki o smrti tako-le: Marsikoji modroslovec ugibal je že, zakaj je človek umrljiv; ta in oni je kritikoval božje in naravne zakone. Zakaj je človek umrljiv? Ne povprašajte o tem niti pisateljev, niti modroslovcev, niti duhovnikov. Najboljši odgovor na to vprašanje dobite izvestno od „srečnih dedičev“. Oni vam odgovore gotovo: „Bog že ve, kaj dela; kar je storil, je prav storjeno“.

Koliko stane turški sultan svoje podanike? Ker je baš te dni zopet na dnevnem redu takozvano „turško vprašanje“, pričujemo tu svote, katere dobiva sultan Abdul Hamid vsako leto za svoje „zasebno ognjišče“, ne gledé na milijone, katere dobiva kot sultan. Povprečno stane na leto: Obnovljenje pohišstva in tapetarij 15 milijonov lir; obleke, lišp in dragocenosti za sultanove ženske 50 milijonov; razne „podrobnosti“ 65 milijonov (!); obleka sultanova in pohišstvo za njegovo osebno uporabo 10 mil.; darila 20 mil.; zlata in srebrna posoda vsako leto 12 in pol mil.; vzdrževanje 474 sultanovih kočij (sluge, konji itd.) 2,300.000 lir in kuhinje potrosijo vsako leto okroglih 25 milijonov. Vkupno stane torej sultanovo „ognjišče“ vsako leto okroglih 199,800.000 lir! V očigled takemu „gospodarstvu“ ne sme se seveda nihče čuditi, da je država gnijala in da je v večnih finančnih zadregah.

Najnovejše vesti.

Gorica 30. (Izv. brzojavka „Ed.“) Danes so zaprli „Slogino“ šolo. Otroci so jokali. Došlo je mnogo starišev, ki so solznimi očmi protestovali. Sedaj imamo 480 otrok, ki so brez šole. — Živela — taka pravica!

Gradec 30. Pri včerajšnjih ožih volitvah za občinski zastop zmagali so krščanski socialisti proti združenim nemškimi nacionalcem in liberalcem. Izvoljeni bili so 4 antisemitje.

Odesa 30. Povodom zadnjih viharjev je okolo 500 ljudi ali se vtopilo, ali pa zmrznilo.

Gorica 30. Okrajni glavar, dvorni svetovalec Bosiz i o odpeljal se je danes z brzovlakom na Dunaj. (Menda je to popotovanje v zvezi z vestjo o zaprtju slovenske ljudske šole? Uredn.)

Brest 29. Ruski admiral Kalangueras je poslal predsedniku republike francoske brzojavko, v koji izraža istemu svojo odanost. Župan v Brestu odpisal je brzojavko carju ruskemu, v kateri izjavlja carju udanost vsega prebivalstva.

Trgovinske brzojavke.

Budimpešta. Pšenica za jesen — do 6.91. Oves za jesen — do 6.91. Riž za spomlad 6.98—6.29. Koruza za oktober — maj-juni 1896 4.48—4.50. Pšenica nova od 75 kil. f. 6.75—6.85 od 79 kil. f. 6.80—6.90, od 80 kil. f. 6.85—7.00 od 81 kil. f. 6.95—7.05, od 82 kil. f. 7.05—7.10, — ledmen 5.40—5.75; prosa 5.40—5.75 rž nova 6.306.20. Ponudbo slabe; mlinišrezovirani Prodalo se je 8000 po nižjih cenah. Trg mlačan. Oves miren. — Vreme: lepo.

Praga. Nerafinirani sladkor f. 13.10 za januar 13.22, za maj 13.80 za maj.

Praga. Centrifugal nov, postavljen v Trst in carino vred odpošiljatev precej f. 30.75. Con cassé 32.— 32.25 Čotvorni 33.— 33.25. V glavah (sodih) 32.50—33. jako stalno.

Havre. Kava Santos good average november 89.25 za mare 85.— jako mlačno.

Hamburg. Santos good average za december 73.— za mare 69.50 maj 68.— ejene padajoče.

Novi Jork 27. Tendence na ameriških tržiščih je stalna, kar se dostaja pšenice, padajoča pa, kar se dostaja koruze. V Novem Jorku se je v tem tednu rdeča zimska pšenica podražila od 68 na 68 1/2, ets., koruzi pa je padla cena od 36 na 34 1/2, ets. bushel.

Dunajska borza 30. novembra 1895

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	99.75	99.70
„ „ v srebru	99.75	99.80
Avstrijska renta v zlatu	120.90	120.95
„ „ v kronah	99.75	99.75
Kreditne akcije	347.75	370.50
London 10 list.	121.—	121.—
Napoleoni	9.60	9.60 1/2
20 mark	11.81	11.81
100 italj. lir	44.80	44.80

